

Előfizetési felhívás

MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG

april—júniusi folyamán.

A folyó év első negyede végéhez közeledvén, tisztelettel fölkerjük azon előfizetőinket, kiknek előfizetésük e hóval lejár, szíveskedjenek megrendelésüket mielőbb megújítani, hogy a lap pontos szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

A „Magyarország és a Nagyvilág” előfizetési ára:

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Félévre 5 frt.

Az előfizetési pénznek, (melyeknek elküldésére legelőször a postai utalványok használata) az Athenaeum kiadóhivatalához, Budapest, Ferenciek tere, 7. sz. intézendők

A „Magyarország és a Nagyvilág”

kiadóhivatala.

MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG.

Budapest, Március 16.

(Ő FELSÉGE A KIRÁLYNÉ) hétfőn este Auersperghgnő kíséretében az államvaspálya külön udvari vonatával Gödöllőről Bécsbe érkezett. Az indóháznál ő felsége a király, Rudolf kherczeg, és Auersperg miniszterelnök várakoztak a magas vendég megérkezésére.

(A JÓZSEF NÁDOR SZOBORÁNAK) megfordításáról van szó. Már régebben is fölmerült a nézet, hogy ez a szobor hatásosabb volna, ha arccal nem a háznégyszög hanem az ének forgalmu fürdő-utca felé nézne. A bécsi világtárlat szakértő jury-tagjai s a tavalyi nemzetközi nagygyűlések vendégei is e véleményben voltak. Ennélfogva illető körökben ápolják a tervet, hogy a szobor megfordítását kedvező alkalommal végrehajthassák.

(A MAGYAR TUD. AKADEMIA) e heti ülésén Budenz olvasott föl értekezést »Podhorszky Lajos magyar-sinai nyelvrokonságáról.« Podhorszky most egy esztendeje egy értekezést mutatott be az akadémiának, melyben a magyar nyelvbeli képzők és ragok megfejtését kísérelte meg sinai gyökök által. Budenz mai értekezésében megtámadta Podhorszky hasonlításait s kimutatta, hogy az általa fölállított elvek teljesen tévesek és helytelenek. Podhorszky minden rendszer nélkül, egyes szók véletlen hasonlatosságára alapítja hasonlításait. sőt e hasonlóságot is minden nyelvtudománnyal ellenkező módon állítja össze. Így e szóból bajlam, a második szótagot hasonlítja a »lum« sinai szóval, elfeledve a hajlam-nak a hajlik igétől való nem is épen régi származását. A »horgol« magyar ige neki nem a »horog« főnévből származik, mely szónak kötés-himzéssel kevés köze van, ő a »horgol« igéből a »hor« szótagot hasonlítja a sinai »hor« szóval, mely ott a himzés egy nemét jelenti. A »hasit«, »hasát« szóból a »sát« hasonlólul szerinte a sinai »saó«, »sát« = reped szóval. Így hasonlítja még Podhorszky a »homály« szóból az »ály« tagot, a »horkan«-ból a »kan«-t stb. megfelelő sinai szókkal. Ilyetén rokonságot akármiféle nyelvből ki lehet sütni, s Budenz fölemlíti, hogy a Schweinfurth által legújabbán ismertetett délafrikai négerek nyelve szintén mutat föl a magyarral ilyen hasonlóságot. Budenz ezután részletesen kimutatja Podhorszky tévedéseit. Értekezését azzal végzi, hogy ha volt is valaha rokonság a magyar és sinai nyelvek közt, az mindenesetre még a magyar nyelv egytagu korában, tehát a mai nyelvtani alakulatok keletkezése előtt lehetett. Ez oly tömörkedő idő, a mit semmiféle összehasonlító nyelvtudomány egyszerre át nem ugorhat. Utána Barna Ignác olvasott föl Virgil fordításából egy részletet (az Aeneis IV. könyvét), köztetszést aratva gördülékeny, ó-zamatu hexameterével. Szarvas Gábor fölolvása az idő késő volta miatt máskorra halasztott.

(A PETŐFI-TÁRSASÁGNAK) vasárnap felolvasó-ülése volt, melyen Éjszaky Károly elnökolt s hallgató közönség nagy számmal gyűlt össze, köztük számos hölgy.

Tárgyai a következők voltak: Abafi Lajos előadása Mikos Kelemen néhány ismeretlen törökországi leveléről, melyeket »a hűség száműzöttje« egy uraösséhez irt; Paulay Ede felolvasásában E. Kovács Gyula »Anyám levele« című érzelmes költeménye, melyben az anyjától kapott vallásos levél lecsillapítja a gyermekét vesztett apa kétségbeesését; Vértesi Arnold »Apostol« című sikerült rajza, egy szociál-demokratáról; végül Komócsy József »Divatképek« című elmés szatirja a divatbabahölgyekről. Mind a négyet tetszéssel hallgatta a közönség.

(AZ EGYETEMEN) az esztétikai előadások egyre gyarapodó vonzerővel bírnak. Így Greguss Ágost tanárnak az új félévben háromszázhetvenegy hallgatója van, még pedig a széptannak nyolczvannyolcz, a »Shakespeare örültjei« magyarázatának száz. »Az élet módja s különösen az étkezés esztetikája« előadásának kilenczvenhét, a magyar stílygyakorlatoknak pedig kilenczvenhat.

(A TERMÉSZETTUDMÁNYI TÁRSULAT) estélyén Szabó József egyetemi tanár az »ivóvízről« tartott előadást. Az életnek egyik legelső szükséglete a víz. Hiányát — mint minden jóét — ott érzik az ember legjobban, a hol nincs. Önkénytelenül Ázsia vagy Afrika sík homokpusztái jutnak eszünkbe, a hol bizonyára egy ember sem (hacsak vizet úgy nem visznek oda) élhetne meg. — Hogy mi a különbség a jó és a rossz ivóvíz között, azt elméletileg nehéz ugyan meghatározni, de a gyakorlat igen gyorsan végez vele; nemcsak az ember izlése, hanem az állatok is megérik benne a helyes különbséget. Szegeden például inkább isszák a Maros vizét, mint a Tiszaét, Belgrádban inkább a Szávaét a Dunavíz mellett. A fővárosban a legjobb ivóvizet az Orzy-kertbeli Illés-kútból merithetjük. A víz kérdése legelőször lép fel a nagyobb városokban. Legrosszabb helyzetben vannak a tenger melléki városok, mert ritkán van édes vizük: s ez az oka, hogy a vízvezetékek az ilyenekben keletkeztek először. Konstantinápolyba a belgrádi erdőkből, Rómába az albániai erdőkből vezetik a vizet már régésrég óta. Hát Budapest lakossága miért issza inkább a Dunavizet? Nálunk a kútvizek elégtelensége és rosszassága tette nélkülözhetlenné a vezetett vizet. — Az előadás befejező részét a forráskereső Abbé Richard pesti utjának megemlézése képezte a közönség nagy derűtségére.

(AZ ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK) központi választmánya elhatározta, hogy a budapesti nagygyűlést nem az idén, hanem a jövő 1878-ban tartja. Ennek oka nem csupán a nyugtalanító külpolitikai viszonyok, hanem inkább az, hogy az idő rövid az előkészületekre, a természetudományi s orvosi monographia létrehozására, kiállítás rendezésére, sat. Ellenben a jövő évben már dr. Kovács József az új orvosbeszézi kórodát is mintaszerű fölszerelésben és működésben fogja bemutatni. Ezuttal a nagygyűlési teendők ügyében előkészítő bizottságot választottak, melynek elnöke dr. Kovács József, tagjai a nagygyűlési és központi választmányi tisztviselők, dr. Szabó József, dr. Halász József, dr. Szabó Alajos, dr. Berecz Antal, Römer Flóris, dr. Barbás József.

(AZ ORSZ. NŐIPARTANODA) tanterve a jövő tanévtől kezdve lényegesen átalakul, a mennyiben kizárólag az ipartanítással foglalkozni s ezenkívül a kézimunka tanítónők s a háziipar terjesztésére hivatott nők ki képezéséről is gondoskodand. Valószínűleg már a jövő évben néhány szegény sorsu szorgalmas nő számára az intézetben bennlakás is rendeztetik be s a munkateremből kikerült munkák nyilvános bazárban fognak árulni. A bazárt s egyes iparágak tanításához szükséges gépeket a házi iparterjesztő egyesület szerezne be, mely azonban az országos nőipar egyesülettel, mely az ipartanodát ezentul is kezeli, nem fusionál.

(A BUDAPESTI NÉPOKTATÁSI KÖR) választmányi ülésében elhatározta, hogy ősszel társadalmi, történelmi s természettudományi előadási cyclusokat fog rendezni felnőttek számára, és addig is néhány előadást tartat közérdekű népies nyelven előadott tárgyakról. Ezen előadásokra eddig Pulszky Ferencz, Dr. Weisz Béla, Dr. Schermann Adolf, Dr. Günther Antal, Komócsy József s mások vállalkoztak. Az előadások valószínűleg az iparos kör helyiségében fognak tartatni. A választmány a közgyűlés által adott jogánál fogva kiegészítvén magát, többek közt Mayer Miksa, Jálies Kálmán s Ivannovics Lázár közoktatásügyi miniszteri fogalmazókat is megválasztotta.

(ATHLETIKA.) A magyar athletikai klub elnöke gróf Eszterházy Miksa jelenleg Londonban tartózkodván, azon fáradozik, hogy a magyar athletikai klub porondja számára egy magyar ifjút az ökölvívásban (boxolásban) a legkitünőbb tanárok által kiképeztessen. Megküldte továbbá a klub számára a híres londoni ökölvívó viador Donelli arczképét 14-féle ökölvívási állással sikerült

fényképekben. É-dekes és bámulatra gerjesztő, hogy az ökölvívás gyakorlatai által az ember mily ügyességet és erőt fejthet ki. A nevezett tanár 14 különféle állástüntet elő, mindegyikében újabb és valóban ritka két pességét fejt ki az emberi erőnek. A képek a klub helyiségében vannak kifüggesztve, s hétköznapiakon napokonként fél 7-től 9 ig megszemlélhetők.

(MEGVETT URADALOM.) Az almási uradalmat Erdélyben megvették a kath. tanulmányi alap részére 400 ezer forint urbéri papíron. Ezen uradalmat Leitner a volt tulajdonos, évek előtt gr. Csákytól 400,000 frtért vette (míg most 400,000 frt urbéri papírért vétetett meg) s azóta mintegy 80,000 forint befektetés történt. Ez uradalm jelenleg többet ér egy félmilliónál s értéke növekedni fog folytonosan, ha szakértelemmel fogják kezelni. Az egész dologban az a legörvendetesebb: hogy ez az első eset nálunk, midőn egy nagy uradalom idegen kézről visszajött, még pedig tisztességes haszonnal.

(A SOPRONI IRODALMI KÖR) megnyitásától írják: A várva várt este, a »soproni irodalmi és művészeti kör« megnyitásának estéje hideg, hóízataros időjárással f. hó 10-én elvégre beköszöntött. A vidéki közönség egészen el volt zárva; sőt a helybeliek közül is igen-igen sokan kénytelenek voltak távol maradni, mert a főregeteg miatt alig lehetett közlekedni. — Mindamellert megtelt kaszinónk nagy terme a mivelt osztály képviselőivel, s az ünnepély fény sen sikerült. Nem akarom ennek leírásával foglalni el a tért, egyszerűen csak azt jegyzem meg, hogy a programnak egy száma kimaradt, a többi nagy tetszéssel fogadtatott, s az előadásokat tetszésnyilvánításokkal halmozták el, melyből különösen nagy rész jutott Carina kisasszonynak, ki azt nemcsak azért nyerte, mivel ügyünknek nagy áldozatot hozott, hanem mivel erőteljes, szép csengő hangjával és művészi előadásával valóban megérdemelte. Előadás után banket, azután táncz következett. A banketten lelkes felköszöntések mondatk, s több üdvözlő távirat olvastak fel.

(AZ AGGTELEKI BARLANG KÉPEKBEN.) Az aggteleki Baradla barlang szépségeinek ismét akadt egy méltatója. A barlangot, melyet Townson angol 1782-ben megvizsgált, Raisz Keresztély 1801-ben 725 ölnyire kikutatott, melynek új elágazását vagyis folytatását Vass Imre megyei mérnök 1825-ben fölfedezte s leirta, legújában Proché Ede löcei mérnök tanulmány tárgyává tette és vaskitarrással 150 képet készített e pártját ritkító csodaszzerű s mértföldekre terjedő földalatti csarnok egyes részéről. Proché képeit albumszerű munkában egyesíté, melyhez dr. Hunfalvy Jánosnak még 1867-ben irt részletes jelentését csatolá magyar s német szövegben. Minthogy e költséges munkára bajosan fog vállalkozni kiadó, Proché elhatározta magát, hogy azt megkísérli saját erején kiadni.

(UTAZÓ USZORÁSOK ELFOGATÁSA.) Izgatottságot keltő hírek jártak be a napokban Aradot. A mult hét végső napjai egyikén ugyanis két lengyel zsidó érkezett Aradra, kiktől csakhamar azon hir terjedt el, hogy az orosz hadsereg részére pénzzel toborzanak és a helyőrség tisztjeit a zászló elhagyására buzdítják. A rendőrség figyelemmel kísérte a jövevények lépteit s midőn kitűnt, hogy a várat látogatják meg, a várparancsnokság közbejöttével elfogatta őket. A szigorú vizsgálatból aztán kiderült, hogy a két gyanus egyén Splitter és Guttman krakkói zsidók, a krakkói Deutsch Simon bankárház ügynökei, kik az ország mindazon városait beutazták, melyekben helyőrség állomásoz, s a tiszteknek 120—140 száztóli uszorakamatra rövid lejáratu kölcsönöket adtak ki. A városi kapitányság, miután Magyarországra szóló utlevelekkel nem voltak ellátva, eltolonczoztatta az uszorás lengyel zsidókat.

(EGY RÉGI TÖRTÉNET) melegített fel legközelebb a tokaji járásbíró előtt. Az 50-es években egy örökséget eladott asszonyság utazott keresztül Tokajon, s beszállt a nagy vendéglőbe, honnan egy három zárral ellátott ládájával tele pénzzel s drágaságokkal eltűnt. Ez eset abban az időben nagy szenzációnkeltett Tokaj városában; mindenki feszült figyelemmel várta az ügy fordulatát. De hasztalan! Nem lehetett fölfedezni a tolvajt, a szerencsétlen nő és anyja megőrült. Kegyes Máriának hívták a nőt. A gyanu egy emberre esett pedig ki akkor mint favágó-hetes szolgált a nevezett vendéglőben és a lepakolásnál is tényező volt. Ez az ember ma mint tekintélyes városi polgár és — mint beszélük — több nagy városban háztulajdonos. Ellene fog a tárgyalá-megejtetni.

(ZUBOVICS FEDOR) uszó készülékével Bécsben is próbát tett Szélyovszky szakaszvezető. A kísérlet helye a birodalmi hid s a városi fürdő közelében volt. A ló a rendes katonai készleten kívül két napi élelmi eszközzel is meg volt terhelve s így a lovaggal együtt 144 fontot vitt magával. Az átúszás 11 perczig tartott s teljesen sikerült. Zubovics a közös hadügyminiszteriumhoz is